

H I R E K

Nemzetközi Dokumentációs Központ (International Documentation Centre) létesült Stockholmban, 1957 tavaszán, a nemzetek közötti együttműködés szolgálatában. A Központ mikrokártyák és átlátszó mikrolapok terjesztését tűzte ki céljául, intézmények és magánszemélyek számára egyaránt hozzáférhetővé téve ritka, értékes, nehezen megszerezhető könyvek, kéziratok, hírlapok másolatait.

A tervek szerint a Központ gyűjti és katalogizálja mindazoknak a fontosabb kiadványoknak címléírásait, amelyeknek mikrokártyára vagy mikrolapra való felvétele bárhol is megtörtént. Gyűjteményében máris 30 000 mikromásolat van.

A mikrolap 9×12 cm méretű áttetsző filmlap, amely a szabad szemmel olvasható címléírás alatt 14—18-szoros kicsinyítésben 8—100 lap felvételére alkalmas. Ennek az áttetsző lapnak előnye az átlátszatlan mikrokártyával szemben (ami nem más, mint a filmről készült szabályos fénykép), — hogy könnyen és tetszés szerinti példányszámban lehet róla másolatokat készíteni. Az átlátszó filmhez olvasókészüléket is könnyebb szerkeszteni, mint az átlátszatlan mikrokártyához. 75 dolláros leolvasókészülék mellett zseb-leolvasó is kapható már 6,90 dollárért.

Az új nemzetközi dokumentációs szervezet lehetővé teszi, hogy a könyvtárak — legalább másolatban — olcsón megszerezhessék és a kutatók rendelkezésére bocsáthassák a számukra értékes anyagot. A gyűjteményben szereplő néhány érdekesebb cím: *Monumenta Germaniae Historica*, LINNÉ valamennyi nyomtatásban megjelent műve, az 1620—1650 között megjelent holland újságok gyűjteménye, *Paléographie Musicale* 1—12 kötete, a francia klasszikusok első kiadásainak teljes gyűjteménye stb.

A mikrofelveteleket készítő könyvtárakkal együttműködve szerkeszti a Központ periodikusan közzétett katalógusát. A ha-

vonta megjelenő katalógus címe *Micro Library*, az ide felvett művek mikromásolatai megrendelhetők. SMA

Érdekes könyvtártechnikai újdonságról ad hírt a *Nachrichten für Dokumentation*.¹ Ulrich WELP olyan egyszerű fotomásoló készüléket szerkesztett, melyet nem szakember is könnyen kezelhet. A „Microbox” készülék egy másolódoboz és egy kis mikrofilmfelvevő gép kombinációjával 22×33 cm maximális méretű eredetiktől 1 : 10 kicsinyítésű mikrofilmeket készít. A készülékkel 30 m-es mikrofilmtekeres is készíthető. Elsősorban azonban 1—6 köcskából (24×36 mm) álló mikrofilmcsíkok készítésére van tervezve. A felvétel után a filmkocka vagy a filmsík egy kazettába csúszik, s a gépből minden filmvesztéség nélkül kivágható, és teljes világosságnál a kidolgozásra szolgáló 3 literes előhívógépbe helyezhető. Ebben a filmsík egyoldatos előhívó-rögzítőben 5 perc alatt előhívható, és a mosás (1 perc) és szárítás (2—3 perc) ugyancsak a készülékben történik. A mikrofilmcsík így a felvétel után sötétkamra nélkül 10 percen belül elkészül. A készülék a mikrofilmfelvevő leemelése után reflexmásoló eljárással eredeti méretű gyorsmásolatok készítésére is alkalmas. (A gyorsmásolatok előhívása az erre a célra használatos speciális előhívógéppel történhet.) A Microbox megfelelő adapterrel percekben belül olvasókészülékké alakítható át, melyen 35 mm-es mikrofilmcsíkok, mikrofilmtekeresek, sőt mikrofilmlemezek is olvashatók. A készülék különösen kisebb könyvtárak, kutatóintézetek vagy akár egyes kutatók komoly érdeklődésére tarthat számot.

B. B.

¹ WOLF, Dietrich: *Das Microbox-Verfahren — ein neuer Weg des Mikrofils*. Nachr. Dok. 1958. 1. 45—47. 1.

Modern könyvillusztrátorok. A Szabó Ervin Könyvtár művészettörténeti kiállításait jelentős, követendő kezdeményezésnek érezzük. A nagy gondnal és szakértelemmel összeállított tárlók eddig elsősorban a XX. század festészetének és grafikájának jellegzetes irányzatait, kiemelkedő alkotásait ismertették. A kiállítások sok érdeklődőt vonzottak. A vendégkönyv adatai szerint a *Francia festészet* címűt több mint tizenegyezren nézték végig.

Legutóbb *Modern könyvillusztrátorok* címmel a közelmúlt s napjaink könyvművészetéből láthattunk válogatást. Az anyag áttekinthetőségét nagyban segítette, hogy nemzetek szerint csoportosítva került a látogatók elé, s az egyes nemzeteken belül a tagolás nem az idő, hanem a kiadványtípusok rendjét követte.

A huszonhat tárló sorából anyaguk bőségével, elrendezésük mértéktartó izlésével a franciákat és a magyarokat kell kiemelnünk. A magyar sorozat szemléletesen bizonyítja, milyen felfelé ívelő fejlődést mutat könyvillusztrátoraink nem eléggé becsült és méltányolt munkája, különösen a két világháború közti s az azt megelőző időszakéval összevetve. A francia anyagból elsősorban a karikatúristák tűnnek szembe. DUBOUT és EFFEL műveinek a rendezők külön tárlót biztosítottak, ezzel is jelezve a karikatúra egyre jelentősebb szerepét a modern könyvillusztráció történetében. Külön, eredetiségében megragadó színfoltként hatnak COCTEAU rajzai.

Szerencsésnek mondhatók a német, angol, olasz tárlók is, noha anyaguk nem oly jelentős, mint az előzőké.

A kiállítók már eddig is szép sikert aratott munkáját jelentősen fokozná, ha több teret tudnának anyaguk számára biztosítani.

Lehetőséget találhatnának a rendezők akkor azoknak a véleményünk szerint jelenleg sajnálatosan elmaradt ismertető, rövid feliratoknak és szövegeknek az elhelyezésére is, amelyekre — noha „az anyag önmagáért beszél” — mégis szükség van.

P. LAKATOS ÉVA

Beszámoló lengyel—magyar bibliográfiái kapcsolatokról. Az Országos Széchényi Könyvtár újjáalakult Szakszervezeti Bizottsága rendezésében a Szakszervezet új klubhelyiségében 1958. április 17-én délután könyvtári szakmai értekezlet volt, amelyen KOZCSA Sándor számolt be ez év januárjában tett 2 hetes lengyelországi útjáról. Elmondotta, hogy őt és RADÓ Györgyöt a Lengyel Tudományos Akadémia Irodalomkutató Intézete fölkererte a

lengyel irodalommagyarországi visszhangja könyvészetének összeállítására. Az elkészült munkát mostani útja alkalmával adta át és ismertette Varsóban az Intézet munkatársai előtt. Az intézmény igazgatójától ajándékolta új kiadványukat, az általános MICKIEWICZ-bibliográfiát, amely már az Országos Széchényi Könyvtár által nemrég kiadott magyar MICKIEWICZ-bibliográfia adatait is fölhasználja.

Az előadó ezután naplószerűen ismertette az utazás egyes napjait, beszámolt Varsó és Krakkó érdekes látványairól. Szavait könyvek, fényképek bemutatásával illusztrálta.

TERBE LAJOS

Kner Imre emlék-est. Május 22-én este 7 óra 30-kor a Kossuth Klubban a TIT rendezésében Kner Imre ünnepi estet rendeztek. A KNER-féle finom nyomdászjeggyel ékes meghívó (az egykori KNER-nyomda utódának munkája) gazdag, sőt túlgazdag műsort ígért, — igen sok értékes szám elmaradt: többek közt az érdekesnek ígérkező KNER Imre levelezésnek ismertetése is.

A bevezetőt a Kiadói Főigazgatóság vezetője, KÖFECZI Béla mondotta. Kiemelte, hogy KNER Imre könyvművészete egyformán törekedett a társadalmi és kulturális szükségletek kielégítésére. Bebizonyították a KNER-kiadványok, hogy kell és lehet olcsón művészi színvonalon álló könyveket készíteni. SZIJ Rezső tudományos kutató *Kner Imre és a magyar könyvművészet* c. előadásában hosszasan méltatta kiváló könyvművészünkét. Élete körvonalazása után műhelyébe is bepillantást nyújtott: KNER Imre és baráti munkatársa, KOZMA Lajos a magyar múlt és népművészetünk kínesei között találták meg az új magyar könyvművészet „anyagát”.

FÜLEP Lajos művészettörténész professzor, KNERnek egyik leghívebb barátja, az 1944-ben hozzáintézett KNER-levelekből gazdagon idézte azokat a részeket, melyek, a faszimusz üldöztetése közepette és ellenére megrendítő erővel bizonyították KNERnek megingathatatlan magyar voltát.

KÜRTHY Éva énekművész KÓSA György zongoraművész kíséretében BARTÓK és KODÁLY *Magyar népdalgyűjtésének* azokat a darabjait adta elő, amelyeket KNER Imre annyira kedvelt.

A műsort alkalmi KNER-kiállítás illusztrálta: a kis gyűjtemény tárgyi és írásos emlékekkel szemléltette a nyomdász és könyvművész életét, munkásságát, könyvterveit és kiadványainak legszebbjeit.

(—)